

Sygn. akt XXVIII C 8566/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2022 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 września 2022 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **G. Ł. i E. Ł.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę

I. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z umowy o kredyt hipoteczny NR (...), zawartej pomiędzy stronami postępowania w dniu 03 kwietnia 2008 roku;

II. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów G. Ł. i E. Ł. do ich majątku wspólnego kwotę 168 419,38 zł (sto sześćdziesiąt osiem tysięcy czterysta dziewiętnaście złotych i trzydzieści osiem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 30 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty;

III. ustala, że strona pozwana powinna zwrócić powodom 100% poniesionych przez nich kosztów postępowania, przy czym szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt XXVIII C 8566/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 28 września 2022 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 25 września 2018 roku (k. 58 – data nadania przesyłki poleconej) do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank (...) S.A.” lub „Bank”), powodowie G. Ł. i E. Ł. domagali się zasądzenia od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 46 043,57 zł – tytułem nienależnie pobranych przez stronę pozwaną rat kapitałowo – odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni oni spłacić w okresie od dnia 09 października 2008 roku do dnia 09 lutego 2018 roku – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 26 lipca 2018 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw w wysokości 34 zł.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że podstawę faktyczną ich żądania stanowi, zawarta w dniu 01 kwietnia 2008 roku pomiędzy nimi a Bankiem (...) S.A., umowa kredytu nr KH/ (...). Wyjaśnili, że pismem z dnia 19 czerwca 2018 roku ich pełnomocnik skierował do Banku reklamację, w której zażądał zapłaty na ich rzecz kwoty 46 044,92 zł tytułem nienależnie pobranych rat kapitałowo – odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni oni spłacić, wskazując jednocześnie, które postanowienia przedmiotowej umowy należy uznać za abuzywne. Dodali, iż powyższa kwota dotyczyła okresu od dnia 09 lipca 2008 roku do dnia 09 lutego 2018 roku oraz że Bank pismem z dnia 16 lipca 2018 roku nie uwzględnił ich roszczeń.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powodowie wskazali, że przedmiotowa umowa jest umową o kredyt złotowy. Zarzucili, że postanowienia, zawarte w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 10 ust. 4 i § 10 ust. 5 regulaminu – w zakresie klauzuli waloryzacyjnej – stanowią postanowienia abuzywne w myśl art. 385¹ k.c. Podali, że stwierdzenie abuzywności kwestionowanych postanowień prowadzi do ich wyeliminowania z umowy oraz przedstawili metodologię swoich wyliczenia dotyczących roszczenia opartego na zarzucie abuzywności klauzuli indeksacyjnej (k. 1 – 16v – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Bank (...) S.A. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana zakwestionowała, że wskazane przez powodów postanowienia umowy stanowią klauzule abuzywne. Dodała, iż żądanie powodów należy uznać za pozbawione podstaw a takie roszczenie prima facie nosi znamiona nadużycia prawa podmiotowego, ergo jako sprzeczne z normą wraźną w art. 5 k.c. nie zasługuje na ochronę prawną.

Kolejno strona pozwana podniosła, że zobowiązanie powodów było wyrażone w walucie CHF oraz że powodowie podjęli autonomiczną i świadomą decyzję co do wyboru zaciąganego kredytu oraz podpisali oświadczenie, iż zapoznali się z ryzykiem walutowym. Podniosła, że przedmiotowa umowa zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe oraz z art. 353¹ k.c. a także, iż w sposób rzetelny poinformowano powodów o granicach ryzyka walutowego.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew strona pozwana odniosła się do zarzutów powodów dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień umowy oraz przedstawiła argumenty na poparcie tezy, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. Dodała, że w razie uznania tych postanowień za niedozwolone, umowa powinna zostać utrzymana w mocy z zastosowaniem do niej przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Podawała, że w miejsce wyeliminowanych postanowień można zastosować kurs średni NBP.

Na zakończenie strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów, podając, iż ma do nich zastosowanie termin 3 – letni (k. 63 – 100v – odpowiedź na pozew).

Pismem, wniesionym w dniu 21 maja 2021 roku(k. 703 – data nadania przesyłki poleconej), powodowie rozszerzyli żądanie pozwu, domagając się zasądzenia od strony pozwanej łącznie na ich rzecz kwoty 46 043,57 zł – tytułem nienależnie pobranych przez stronę pozwaną rat kapitałowo – odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni oni spłacić w okresie od dnia 09 października 2008 roku do dnia 09 lutego 2018 roku – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 26 lipca 2018 roku do dnia zapłaty. **Ewentualnie**, w razie nieuwzględnienia powyższego żądania, powodowie wniesli o: 1. zasądzenie od strony pozwanej łącznie na ich rzecz kwoty 87 575,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia następnego po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu modyfikacji powództwa do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 09 czerwca 2011 roku do dnia 09 lutego 2018 roku oraz o 2. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego, wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...) z dnia 01 kwietnia 2008 roku. Ponadto powodowie wniesli o zasądzenia od strony pozwanej łącznie na ich rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym opłat skarbowych od pełnomocnictw oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty (k. 692 – 695 – pismo powodów z dnia 21 maja 2021 roku – rozszerzenie powództwa).

W związku z powyższym rozszerzeniem żądania pozwu, Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie **postanowieniem z dnia 01 czerwca 2021 roku** ustalił wartość przedmiotu sporu na kwotę 85 757,15 zł i sprawę przekazał tutejszemu Sądowi Okręgowemu jako właściwemu do jej rozpoznania (k. 710v – postanowienie Sądu z dnia 01 czerwca 2021 roku).

Pismem z dnia 21 grudnia 2021 roku(k. 738 – data nadania przesyłki poleconej) powodowie ponownie rozszerzyli żądanie pozwu, domagając się: 1. zasądzenia od strony pozwanej łącznie na ich rzecz kwoty 168 419,38 zł tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez nich na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 09 maja 2008 roku do dnia 09 grudnia 2021 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od kwoty 85 757,15 zł od dnia następnego po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma z dnia 21 maja 2021 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 82 662,23 zł od dnia następnego po dniu doręczenia stronie pozwanej drugiej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty oraz 2. ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego, wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...) z dnia 03 kwietnia 2008 roku.

Ewentualnie, w razie nieuwzględnienia powyższych żądań, powodowie wnieśli o zasądzenia od strony pozwanej łącznie na ich rzecz kwoty 46 043,57 zł – tytułem nienależnie pobranych przez stronę pozwaną rat kapitałowo – odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni oni spłacić w okresie od dnia 09 maja 2008 roku do dnia 09 lutego 2018 roku – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 lipca 2018 roku do dnia zapłaty (k. 727 – 728v – pismo powodów z dnia 21 grudnia 2021 roku – rozszerzenie powództwa).

Odpisy obu powyższych modyfikacji powództwa zostały doręczone stronie pozwanej w dniu 29 kwietnia 2022 roku (k. 821).

W odpowiedzi na modyfikacje powództwa, w piśmie z dnia 17 maja 2022 roku, strona pozwana w pierwszej kolejności wniosła o sprawdzenie wartości przedmiotu sporu a następnie wniosła o oddalenie powództwa w całości, również w zmodyfikowanym zakresie, oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. W uzasadnieniu swojego stanowiska procesowego, strona pozwana odniosła się do zarzutów powodów dotyczących nieważności spornej umowy (k. 767 – 787v – odpowiedź na modyfikację powództwa).

Na rozprawie w dniu 28 września 2022 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie – Sąd oddalił wnioski strony pozwanej o przeprowadzenie rozprawy przy drzwiach zamkniętych oraz o sprawdzenie wartości przedmiotu sporu, uznając, że powodowie po rozszerzeniu żądań pozwu wskazali ją prawidłowo na kwotę 330 910 zł jako sumę roszczeń głównych. Pełnomocnicy stron – w ich imieniu – podtrzymali dotychczasowe stanowiska i argumentację w sprawie (k. 822, k. 824 – protokół z rozprawy z dnia 28 września 2022 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2008 roku małżonkowie E. Ł. i G. Ł. planowali zakończyć budowę domu. Nie posiadali wystarczających własnych środków finansowych na realizację tego celu, dlatego zamierzali zaciągnąć kredyt. Udali się do czterech banków celem zapoznania się z ich ofertami kredytowymi a następnie spośród przedawnionych ofert wybrali ofertę Banku (...) S.A. Przekazali pracownikowi tego Banku, że posiadają już kredyt mieszkaniowy na budowę domu. Pracownik Banku zaoferował im kredyt na sumę obejmującą kwotę potrzebną do spłaty wcześniejszego kredytu mieszkaniowego oraz kwotę potrzebną im na dokończenie budowy domu. Przedstawił im wyłącznie ofertę kredytu indeksowanego do waluty frank szwajcarski, informując, że jest ona dla nich korzystna. Nie wyjaśniał im mechanizmu przeliczeń walutowych, które miały być dokonywane na podstawie tej umowy, ani nie udzielił im ustnych informacji o ryzyku kursowym.

(**dowód:** k. 710v, 742 – 750 – przesłuchanie powoda G. Ł. w charakterze strony; k. 710v, k. 752 – 754 – przesłuchanie powódki E. Ł. w charakterze strony)

We wniosku kredytowym nr (...), wypełnionym na druku Banku w dniu 04 marca 2008 roku, E. Ł. i G. Ł. zwrócili się do Banku (...) S.A. o udzielenie kredytu w kwocie 162 490 PLN, która miała zostać przeznaczona na remont/modernizację domu wolnostojącego – w kwocie 57 500 PLN oraz spłatę kredytu mieszkaniowego – w kwocie 104 990 PLN. Spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF na wniosku zaznaczono, że walutą kredytu ma być CHF. Wpisano, że okres kredytowania ma wynosić 300 miesięcy. W rubrykach „Informacje o Wnioskodawcach” i „Informacje o zatrudnieniu

i dochodach” wskazano, że oboje Wnioskodawcy mają wykształcenie wyższe humanistyczne, G. Ł. pobiera emeryturę oraz jest zatrudniony na stanowisku referenta na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, zaś E. Ł. zatrudniona jest na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony jako nauczyciel. Rubryki dotyczące działalności gospodarczej zostały na wniosku przekreślone.

Powyższy wniosek został podpisany oprócz Wnioskodawców także przez pracownika Banku przyjmującego wniosek.

Wniosek ten wpłynął do Banku w dniu 07 marca 2008 roku.

(**dowód:** k. 142 – 144 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wniosku kredytowego (...))

E. Ł. i G. Ł. poświadczyli własnoręcznymi podpisami, że zapoznali się z informacjami, zawartymi na datowanym na dzień 04 marca 2008 roku druku – sporządzonym przez Bank – zatytułowanym: „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”.

W treści powyższego druku wskazano m.in. że wybierając zadłużenie w walucie obcej, Kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono, że zaciągając zobowiązania w walucie obcej, Kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych a występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Podano, że ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się Kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Wskazano, że warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. Kolejno wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Podano, że zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacznie wyższe od wcześniej założonych.

W tabelce, zawartej na tym druku, wskazano 4 przykłady wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu. Podano, iż przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej szacowana wysokość raty wynosiłaby 818,36 PLN. Kolejno podano, że: 1. przy założeniu, że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN, a kapitał jest większy o 20,00% - szacowana wysokość raty wynosiłaby 1 314,04 PLN, 2. przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 14,27 % - wynosiłaby ona 935,14 PLN, 3. przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb – wynosiłaby ona 1 206,70 PLN, 4. przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,69 p.p. – wynosiłaby ona 879,91 PLN.

W treści powyższego druku wskazano, że załącznikami do niego są: Historia zmian kursu CHF do złotego oraz Historia zmian stawki referencyjnej dla CHF.

(**dowód:** k. 190 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia podpisanego przez powodów druku „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”)

W dniu 20 marca 2008 roku Bank wydał pozytywną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku, określając w niej warunki umowy kredytu.

(**dowód:** k. 192 – 197 – poświadczony za zgodność z oryginałami kserokopie druków „Podejmowanie decyzji (...)” i Opinii Departamentu Obsługi Produktów Bankowości Hipotecznej)

W dniu 03 kwietnia 2008 roku E. Ł. i G. Ł. (dalej też jako „Kredytobiorca” lub „Kredytobiorcy”) oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarli – sporządzoną w dniu 01 kwietnia 2008 roku – umowę o kredyt hipoteczny NR KH/ (...) (dalej też jako „Umowa”).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Umowy kwota kredytu wynosić miała 162 490,00 PLN a kredyt indeksowany miał być do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank miał wysłać do Kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej.

W § 2 ust. 3 Umowy wskazano, że celem kredytu były: modernizację i remont domu lub mieszkania – kwota 57 500,00 PLN; spłatę innego kredytu mieszkaniowego – kwota 104 990,00 PLN.

Okres kredytowania ustalono na 300 miesięcy, w tym liczba miesięcy karencji: 1, licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy (§ 2 ust. 6 Umowy). Wypłata kredytu miała nastąpić w transzach bezpośrednio na spłatę zobowiązań stanowiących cel kredytu oraz na rachunek bankowy Kredytobiorcy (§ 3 ust. 1 – 2 Umowy).

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 3 Umowy – że oprocentowanie kredytu wynosi 3,6850 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 0,8000 p.p., stałej w całym okresie kredytowania.

W § 7 ust. 1 Umowy wskazano, że Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2, w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.

W § 9 ust. 1 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami w postaci: hipoteki kaucyjnej do kwoty 276 233,00 PLN na rzecz Banku ustanowionej na nieruchomości, stanowiącej własność Kredytobiorców; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych w/w nieruchomości, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorców, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy.

Stosownie do § 11 ust. 2 pkt 1 i ust. 5 Umowy integralną jej część stanowił Regulamin, który miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym Umową.

(**dowód:** k. 21 – 23, k. 186 – 188 – kserokopia i poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...))

W § 2 pkt 8 lit. f) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. wskazano, że użyte w nim określenie stopa referencyjna stawka LIBOR (3M) (L. I. R.) oznacza stopę procentową podawaną przez R., ustaloną o godzinie 11:00 GMT w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W § 2 pkt 19 Regulaminu podano, że użyte w nim określenie kredyt w walucie obcej oznacza kredyt udzielony w PLN indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielany jest w PLN oraz że kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych.

Zgodnie z § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu miała być określona w PLN.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota raty miała być obliczana według aktualnego kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty. Tabela Kursów Walut Obcych miała być ustalana nie rzadziej niż raz dziennie, na podstawie kwotowań rynkowych poszczególnych par walut przy możliwym odchyleniu dla kursu kupna i kursu sprzedaży, nie większym niż 10% od kwotowań rynkowych. Rata miała być pobierana na koniec dnia, w którym przypadała jej w płatność. W przypadku, gdy Tabela Kursów Walut Obcych ustalana była w danym dniu co najmniej 2-krotnie, do ustalenia wysokości raty miał być przyjmowany kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla Kredytobiorcy z kursów obowiązujących w dniu płatności raty.

§ 9 ust. 4 Regulaminu stanowił zaś, że w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN, Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy nie mogła być niższa od kwoty kredytu określonej w Umowie.

(**dowód:** k. 24 – 32v, k. 201 – 220 – wydruk i poświadczony za zgodność z oryginałem wydruk Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank udostępnił Kredytobiorcom kwotę 162 490 zł.

(**dowód:** k. 48 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 28 marca 2018 roku)

W wykonaniu w/w Umowy Bank pobrał z rachunku Kredytobiorców tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od 09 maja 2008 roku do 09 grudnia 2021 roku łącznie kwotę 168 419,38 zł.

W chwili spłaty pierwszej raty kapitałowo – odsetkowej, tj. 09 maja 2008 roku, kurs sprzedaży waluty CHF ustalony przez Bank wynosił 1 CHF = 2,1568 PLN, zaś w chwili spłaty raty kapitałowo – odsetkowej z dnia 09 grudnia 2021 roku kurs, po jakim Bank przeliczył spłatę Kredytobiorców wynosił 1 CHF = 4,4049021 PLN.

(**dowód:** k. 48 – 50 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 28 marca 2018 roku; k. 729 – 732v – zaświadczenia Banku o wysokości spłat w latach 2018 – 2021)

Kredytobiorcy nigdy nie prowadzili działalności gospodarczej. Nigdy nie wynajmowali kredytowanej nieruchomości. Nie zawierali oni umów majątkowych małżeńskich. Kredyt spłacali ze środków z majątku wspólnego.

Dom wybudowany ze środków z kredytu służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych Kredytobiorców.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone Kredytobiorcy uświadomili sobie z doniesień medialnych około 2015 – 2016 roku.

(**dowód** : k. 710v, k. 746, k. 823 – przesłuchanie powoda G. Ł. w charakterze strony; k. 710v, k. 752, k. 824 – przesłuchanie powódki E. Ł. w charakterze strony)

Pismem z dnia 19 czerwca 2018 roku pełnomocnik Kredytobiorców – w ich imieniu – skierował do Banku reklamację, w której, powołując się na abuzywność postanowień Umowy, wezwał Bank do zapłaty w terminie 30 dni od otrzymania

tego pisma kwoty 46 044,92 zł z tytułu pobranych od powodów przez Bank w okresie od 09 lipca 2008 roku do 09 lutego 2018 roku rat kapitałowo – odsetkowych w zawyżonej wysokości.

(**dowód:** k. 33 – 35v – kserokopia reklamacji z dnia 19 czerwca 2018 roku)

W odpowiedzi na powyższe pismo Bank pismem z dnia 16 lipca 2018 roku odmówił uznania roszczeń Kredytobiorców.

(**dowód:** k. 37 – 39v – kserokopia odpowiedzi Banku z dnia 16 lipca 2018 roku)

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcom żądanej przez nich kwoty.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów i kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopkach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powodów wskazać należy, iż zrelacjonowali oni w nich przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując przede wszystkim, że przedstawiono im wyłącznie ofertę kredytu indeksowanego do CHF oraz że zapewniano im, że jest to najkorzystniejsza dla nich opcja kredytowa a także, iż nie pouczano ich o ryzyku kursowym ani nie wyjaśniano im mechanizmów przeliczeń walutowych, które miały być dokonane na podstawie tej Umowy.

Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie – Sąd ocenił je jako wiarygodne.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd nie dokonywał ustaleń faktycznych na podstawie dowodów z zeznań przesłuchanych świadków: M. S. (k. 453 – 454v), J. C. (k. 454v – 456), J. J. i D. D., ponieważ nie wniosły one nic istotnego do wyjaśnienia okoliczności sprawy i nie miały istotnego znaczenia dla jej rozstrzygnięcia. Odnośnie świadków M. S. i J. C., to nie brali oni udziału w zawieraniu umowy z powodami a ich zeznania dotyczyły ogólnych procedur i mechanizmów finansowych związanych z udzielaniem kredytów indeksowanych do waluty obcej. Natomiast w niniejszej sprawie irrelevantne były ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwany Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwany Bank. Natomiast odnośnie świadków J. J. i D. D., to wprawdzie brały one udział w zawieraniu spornej Umowy, ale nie pamiętały powodów ani informacji, jakie konkretnie im przekazały odnośnie zawieranej umowy kredytu.

Sąd nie dokonywał także ustaleń faktycznych na podstawie przeprowadzonego dowodu z opinii biegłego sądowego, ponieważ z uwagi na ocenę prawną przedmiotowej Umowy, dokonaną w dalszej części uzasadnienia, nie miała ona istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody z: opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt 7 – 8 pozwu (k. 1v); dokumentów, wymienionych jako załączniki nr 11 i 12 do pozwu (k. 16v) oraz dokumentów, wymienionych jako

załączniki nr 18 – 20, 23 – 26 do odpowiedzi na pozew (k. 100v). Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Odnośnie zgłoszonych przez stronę pozwaną dowodów z dokumentów w postaci stanowiska, informacji oraz wyroków sądów, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej strony pozwanej, która się na nie powołała. Nie mogły one jednak stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Żądania główne powodów zasługiwały na uwzględnienie w całości. Wobec tego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie zgłoszonego przez powodów żądania ewentualnego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż stanowisko powodów okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy kredytu na skutek usunięcia z niej klauzul indeksacyjnych. Do wniosku o nieważności Umowy prowadzi analiza jej postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pod kątem abuzywności.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko Turcji (...), Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327¹ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACA 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327¹ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

Przechodząc do prawnej analizy przedmiotowej Umowy, wskazać należy, iż mają do niej zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej

podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej i w takiej też walucie powodowie spłacali raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa o kredyt w § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 162 490,00 PLN oraz że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także treść § 2 ust. 2 Umowy, który wskazuje, iż kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Oznaczało to, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN i ta kwota następnie miała być przeliczona zgodnie z kursem CHF, a nie odwrotnie. Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie np. wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do sumy

276 233,00 PLN (§ 9 ust. 1 pkt 1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Mając na uwadze treść wyżej cytowanych postanowień § 2 ust. 1 i 2 Umowy, stwierdzić należało, iż w powyższej Umowie określono kwotę w złotych polskich, która podlegać miała wypłacie Kredytobiorcy, zaś jakiej kwocie w CHF miała odpowiadać ta kwota, miało zostać ustalone w dniu wypłaty kredytu lub transzy. Zauważyć należy, iż powodowie zainteresowani byli otrzymaniem kwoty w złotych polskich i otrzymali faktycznie kwotę w złotych polskich, o jaką wnioskowali. Kwota kredytu w złotych polskich w chwili zawierania Umowy była zatem powodom znana. Dodatkowo strony w Umowie ustaliły, że wartość wypłaconej w PLN kwoty (saldo kredytu) zostanie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w chwili uruchomienia kredytu.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwany Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach kursowych, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

I. SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 353¹ K.C.

W ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalanych jednostronnie przez Bank w Tabeli kursów – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego, a więc Umowa sprzeczna jest z art. 353¹ k.c. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotą umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie kredytu strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A. Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie nie określono precyzyjnych, jasnych i możliwych do zweryfikowania przez Kredytobiorcę zasad ustalania tych kursów przez Bank. W szczególności stwierdzić należy, iż zawarte w § 8 ust. 3 zdanie 2 Regulaminu, postanowienie, iż kursy w Tabeli Kursów Walut Obcych ustalane są przez Bank na podstawie kwotowań rynkowych poszczególnych par walut przy możliwym odchyleniu nie większym niż 10%, nie stanowi określenia jasnych, przejrzystych i weryfikowalnych zasad ustalania kursów waluty przez Bank. Nie wyjaśniono w szczególności, co oznaczają i skąd są brane przez Bank „kwotowania rynkowe” ani też nie wskazano, jakimi kryteriami Bank kieruje się dodając do tych kwotowań kwotę stanowiącą do 10%. Powyższa „definicja” stanowiła zatem definicję *ignotum per ignotum*. Z pewnością zaś w oparciu o wskazane w niej kryteria konsument nie mógł sam zweryfikować, czy kursy waluty w Tabeli Kursów Walut Obcych ustalone zostały zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank, skoro zasady te nie zostały mu przedstawione ani wyjaśnione. Kursy te mogły być zatem ustalane przez Bank dowolnie i bez ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno saldo kredytu w dniu wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi w ogóle zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia przez określenie kursu waluty, będącego podstawą przeliczeń, dokonywanych na podstawie Umowy – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., gdyż naruszają granice swobody umów, tj. sprzeciwiają się naturze stosunku zobowiązaniowego. Przy czym w tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uchwale z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie III CZP 40/22, postanowienia takie (sprzeczne z art. 353¹ k.c.), jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Mając na uwadze powyższe, w dalszej kolejności Sąd dokonał analizy kwestionowanych postanowień umownych przez pryzmat przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych.

II. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE

Odnosząc się do zarzutów powodów dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie i Regulaminie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu podlegającej spłacie i wysokości rat kredytu, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powodów. Przy czym, w ocenie Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Regulacja, zawarta w art. 385¹ – 385³ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak. m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniła ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385¹ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na dokończenie budowy domu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów, oraz na

splątę kredytu zaciągniętego wcześniej na jego budowę. Powodowie nigdy nie prowadzili działalności gospodarczej. Ponadto status powodów jako konsumentów nie był kwestionowany przez stronę pozwaną.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty bez odniesienia do Tabeli Kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – ani w Umowie ani w Regulaminie nie zostały określone w jednoznaczny i weryfikowalny sposób kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, w tym nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwaną Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku z dnia 10 czerwca 2021 roku w sprawie C-609/16 TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawężyć do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę nr 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałyby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby strona pozwana sprostą powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby pozwany Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty indeksacji, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie indeksacji – symulacji rat kredytowych przy założeniu radykalnego wzrostu kursu CHF. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny z obowiązku informacyjnego wobec powodów.

W ocenie Sądu, podpisanie przez powodów sporządzonej na formularzu Banku – a więc opracowanej przez stronę pozwaną – „Informacji dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” samo przez się nie oznacza, że pozwany Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym formularzu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, oraz podano w nim wyłącznie jeden przykład, zakładający wzrost kursu CHF, tj. o 14,27%. Wskazano, że wówczas rata kredytu wynosiłaby 935,14 PLN, a więc w porównaniu do aktualnej na datę sporządzenia symulacji, wynoszącej 818,36 PLN, byłaby wyższa o ok. 120 zł.

Powyższego wymogu udzielenia jasnych i wyczerpujących informacji o ryzyku kursowym, w ocenie Sądu, nie spełnia również zawarcie w samej treści Umowy ogólnej informacji o tym, że „zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej” (§ 2 ust. 2 zdanie 2 in fine Umowy).

Nie można zatem uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

Dodać należy, iż gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowaliby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 2 ust. 2 zdanie 1 i § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu) odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest

sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z dnia 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACA 300/20). Wskazać w tym miejscu należy, iż w chwili spłaty pierwszej raty kapitałowo – odsetkowej, tj. 09 maja 2008 roku, kwota wpłacona przez powodów w PLN została przeliczona przez Bank na CHF po kursie wynoszącym 1 CHF = 2,1568 PLN, natomiast rata kapitałowo – odsetkowa wpłacona przez nich w dniu 09 grudnia 2021 roku została przeliczona przez Bank na CHF z zastosowaniem kursu 1 CHF = 4,4049021 PLN, a więc kurs waluty CHF w tym czasie wzrósł ponad dwukrotnie.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

W tym miejscu dodać należy, iż przedmiotowa Umowa przenosi ryzyko kursowe na konsumenta nie tylko mocą poszczególnych postanowień umowy (zwłaszcza zawartych w oświadczeniu o zapoznaniu z ryzykiem), ale samą jej konstrukcją. Po wypłacie kredytu Bank miał otrzymać jego zwrot w ratach z umówionymi odsetkami stosownie do harmonogramu spłat wyrażonego w walucie obcej. Ewentualny wzrost kursu waluty nie wpływał zatem na zwiększenie się świadczenia należnego Bankowi wyrażonego w tej walucie. Niezależnie od aktualnego kursu Bank jest w stanie uzyskać świadczenie zastrzeżone dla siebie w Umowie, tymczasem ciężar spełnienia tego świadczenia spoczywa wyłącznie na konsumentcie. To stanowi nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków konsumenta na jego niekorzyść, a zatem stanowi o naruszeniu jego interesów. Znaczące – niekiedy nawet dwukrotne – zwiększenie salda zadłużenia w PLN i związane z tym proporcjonalne powiększenie należności odsetkowych nakazują określić to naruszenie jako rażące. Tym samym obie przesłanki uznania klauzuli za abuzywną zostały spełnione (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 roku w sprawie I CSK 832/04).

Kolejno wskazać należy, iż z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank,

ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Rozważając kwestię abuzywności spornych postanowień umownych, Sąd miał także na uwadze, że były one już przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami m.in. postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku cytowane postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod numerami odpowiednio 3178 i 3179.

Powyższe także stanowi argument za uznaniem w niniejszej sprawie kwestionowanych postanowień umownych za klauzule abuzywne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, w sprawie III CZP 17/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21, LEX nr 3218438). Wobec wpisania kwestionowanych postanowień umownych do rejestru klauzul niedozwolonych Sąd co do zasady nie mógł odmiennie ocenić określonych postanowień umownych i był zobowiązany do przyjęcia, że postanowienie o takiej treści jako niedozwolone postanowienie umowne spełniały wszystkie określone w przepisach kodeksu cywilnego przesłanki. Nawet zatem przyjęcie, że w sprawie niniejszej powodowie zostali prawidłowo pouczeni o ryzyku kursowym, nie mogło prowadzić do wniosku, że kwestionowane postanowienia nie są abuzywne.

Kolejno wskazać należy, iż konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji szczegółowo rozważył TSUE w wyroku C-260/18. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po usunięciu uznanego za abuzywne odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednio usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją umowy. Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby

bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Na marginesie dodać należy, iż co do zasady przedsiębiorca stosuje klauzule niedozwolone w celu osiągnięcia większych zysków niż możliwe przy zawieraniu umów zgodnych z zasadami uczciwego obrotu. Jeżeli więc konsekwencją wyeliminowania klauzul niedozwolonych z umowy miałyby być jedynie takie jej ukształtowanie, w wyniku którego przedsiębiorca uzyskiwałby z niej godziwy zysk, to przedsiębiorca nie miałby wystarczającej motywacji, aby zaprzestać stosowania w zawieranych umowach w/w klauzul. Założyć zatem można, że mając do wyboru umowę z klauzulami niedozwolonymi i szansę na większe korzyści z nich wynikające (jeśli jedyną konsekwencją, która może go spotkać będzie ograniczenie zysku do uczciwego poziomu) i umowę bez klauzul abuzywnych, która zapewni przedsiębiorcy tylko uczciwy zysk, nigdy nie zrezygnowałby on ze stosowania tychże klauzul, gdyż celem każdego przedsiębiorcy jest maksymalizacja zysku.

Z uwagi na wyżej opisany mechanizm działania przedsiębiorców na rynku, w wyroku TSUE z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie C-618/10 stwierdzono, że: „z brzmienia ust. 1 art. 6 dyrektywy 93/13 wynika, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego. Dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, jak wynika z jej art. 7 ust. 1 w związku z jej motywem 24, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków „mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”. W tym kontekście należy zatem stwierdzić, że gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców”.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę 93/13 (wyrok (...) C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok C-26/13 K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP, należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej

nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy omówionych powyżej postanowień, uznanych za abuzywne (§ 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu), nie byłoby możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego w Umowie luk. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie mogłaby nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należałoby uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów, prowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z tego rodzaju umową kredytu. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie mogłaby nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Doprowadziłyby to bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą było wprowadzenie postanowień dotyczących powiązania przeliczeń z walutą CHF, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w tej walucie a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – stwierdzenie sprzeczności postanowień Umowy, określających mechanizm indeksacji z art. 353¹ k.c. oraz stwierdzenie, że postanowienia te stanowią klauzule abuzywne, prowadzi do upadku całej Umowy.

Wobec powyższego, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powodów, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższych zarzutów powodów skutkowało uwzględnieniem ich żądań głównych.

III. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

W ocenie Sądu, powodowie posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy kredytu.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powodów zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powodów podstawową, czy wiąże ich ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powodów, czy mają nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powodów i ustalił, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z umowy o kredyt hipoteczny NR KH/ (...), zawartej pomiędzy stronami postępowania w dniu 03 kwietnia 2008 roku (pkt I sentencji wyroku).

IV. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że wynikający z przedmiotowej Umowy stosunek prawny nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Zasadne okazało się zatem żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej kwot stanowiących sumę wpłat z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych przez nich na podstawie przedmiotowej Umowy w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania powodów stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W niniejszym postępowaniu powodowie ostatecznie domagali się zasądzenia na ich rzecz sumy wpłat dokonanych przez nich tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od dnia 09 maja 2008 roku do dnia 09 grudnia 2021 roku w wysokości 168 419,38 zł. Na podstawie dowodów z zaświadczeń Banku, które nie były kwestionowane przez strony postępowania, Sąd ustalił, że suma wpłat powodów w tym czasie była właśnie taka, jak wskazali powodowie. Wobec powyższego, Sąd w pkt II sentencji wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów do ich majątku wspólnego w/w kwotę. Sąd miał przy tym na uwadze, iż z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że w chwili

zawarcia Umowy oraz w czasie spłacania powyższych należności powodowie byli małżeństwem, nie zawierali umów majątkowych małżeńskich oraz spłat dokonywali ze środków, pochodzących z majątku wspólnego.

V. ODSETKI

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy żądanie powodów o zasądzenie odsetek ustawowe za opóźnienie od dnia następnego po dniu doręczenia stronie pozwanej modyfikacji powództwa, do dnia zapłaty, zasługiwało na uwzględnienie w całości. Wobec tego, odsetki te zostały zasądzone od dnia 30 kwietnia 2022 roku, do dnia zapłaty.

VI. ZARZUT PRZEDAwnIENIA

Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów.

Odnosnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż przedawnieniu nie ulegają roszczenia niepieniężne o ustalenie, oparte na art. 189 k.p.c. Ponadto dodać należy, iż zgodnie m.in. z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem.

Odnosnie roszczenia o zapłatę, to w ocenie Sąd w niniejszej sprawie ma do niego zastosowanie ogólny 10 – letni termin przedawnienia roszczeń co do wpłat dokonanych przed dniem 09 lipca 2018 roku (zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2018 roku, poz. 1104) oraz 6-letni termin – co do wpłat dokonanych od 09 lipca 2018 roku. Co do zaś kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to w niniejszej sprawie, Sąd – dzieląc argumentację, zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznał, że termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie niedozwolonych postanowień umownych – skutkujących nieważnością umowy – a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powodów nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznali powodowie – około 2015, 2016 roku (k. 823 - 824). Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony we wrześniu 2018 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powodów o zapłatę nie przedawniło się.

VII. ZARZUT NADUŻYCIA PRAWA PODMIOTOWEGO

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił również zarzutu strony pozwanej dotyczącego nadużycia przez powodów prawa podmiotowego.

Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W ocenie Sądu, strona pozwana, która w przedmiotowej Umowie zastosowała postanowienia nieuczciwe, nie może skutecznie czynić powodom zarzutu z tego względu, że dochodzą oni swoich roszczeń w związku ze stosowaniem przez Bank klauzul abuzywnych. Zgodnie bowiem z tzw. „zasadą czystych rąk” na nadużycie prawa podmiotowego przez przeciwnika procesowego, nie może skutecznie powołać się strona, która sama narusza zasady współzycia społecznego.

VIII. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania (pkt III sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c., ustalając, że skoro strona pozwana w całości proces przegrała, to powinna zwrócić powodowi 100% poniesionych przez nich kosztów postępowania, przy czym szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd pozostawił Referendarzowi sądowemu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)